Оригинални научни рад
94(=163.41)"5/8"
DOI:10.5937/ZRFFP47-14069

Ђорђе Н. Ђекић[1]
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за историју

О НАЈСТАРИЈИМ ЕЛЕМЕНТИМА СРПСКЕ ДРЖАВНОСТИ

Сажетак. Полазећи од списа Константина VII Порфирогенита, *De administrando imperio*, који каже да су након смрти српског архонта власт над народом поделила два његова сина, претпоставља се да су Срби, у времену које описује, били сточари номади, а не земљорадници, и да њиховој држави недостаје територијалност као трећи елеменат државности. Ову претпоставку поткрепљује и чињеница да је митски српски предак *вук*, а што је вероватно једино ако су се Срби бавили сточарством, а не земљорадњом. Срби су иначе у сеоби од прапостојбине до Солуна, превалили велику раздаљину што оправдава претпоставку да су били номади. У прилог овој тези говори и чињеница да се, пошто им се за живот није свидео крај око Солуна, враћају на простор до Београда преваљујући растојање од преко 600 километара, што је опет једино могуће номадима да пређу у кратком временском року, а не земљорадницима.

Населивши се уз Ираклијеву дозволу на запад Балкана, онемогућени због рељефа да наставе да се баве номадским начином живота, Срби су постали стално насељено становништво, што је довело до промена у привређивању и до преласка на земљорадњу. Тиме су српске државе добиле и трећи елеменат државности – територију. При том, до половине IX века, држава је престала да се дели на онолико делова колико владар има синова; један је постајао врховни владар, док су му остали били потчињени. Завладао је принцип секундогенитуре.

Кључне речи: досељавање Срба, сточарство, култ вука, територијалност као елеменат државности, секундогенитура.

[1] djekicdj@ptt.rs

Рад је примљен 19. маја 2017, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 22. јуна 2017.

Историја српске државности Милоша Благојевића и Дејана Медаковића (Благојевић, Медаковић, 2000), донела је потпуно другачији приступ и поглед на српску историју, поглед који до тада није постојао. Истраживање политичке, правне, економске, културне историје, па и историје свакодневног живота, употпунило је истраживање државе, њених елемената и њеног развоја. Полазећи од основе које је дала ова књига, покушаћемо да дамо нове одговоре на питање српске државности у VII веку.

Још увек актуелни Слободан Јовановић написао је да државу чине три елемента: људи, територија и власт (Јовановић, 1990, стр. 30). Ово мишљење је прихваћено и наведено на самом почетку *Историје српске државности* (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 11).[2]

Најважнији и једини извор о прапостојбини и досељавању Срба на Балканско полуострво је Константин Порфирогенит. О подацима изнетим у делу *De administrando imperio* изрицани су различити, па и сасвим опречни судови. Нема потребе да се овде упуштамо у полемику са свим наведеним мишљењима. Друге податке, сем наведених немамо, а они нису такви да се могу довести у сумњу самим Порфирогенитом.[3]

Поузданост тих података прихвата и Благојевић, који их сматра за предање које се код Срба чувало вековима након досељавања, а да је то предање било засновано на истинитим подацима (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 13).[4]

Пишући о томе где се налазила прапостојбина Срба, Порфирогенит каже да је то с оне стране Турске, у крају који се код њих назива Бојки, а да су им суседи Франачка и велика Хрватска (Ферјанчић, 1959, стр. 46–47). Пажњу привлачи чињеница да он Србе одређује као народ, а не као државу, што упућује да му није познато да су је Срби у прапостојбини имали. О месту где се налазила прапостојбина постоје различита мишљења, од Полабља (Новаковић, 1978, 58), простора у долини реке Висле (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 13), па до карпатске зоне украјинске језичке територије (Ферјанчић, 1996, стр. 126–129). Разматрање тачности и прихватање неког од овде изнесених мишљења ирелевантно је за нашу тему те се на тај детаљ овом приликом нећемо освртати.

[2] Осим Јовановића, Благојевић наводи и Соловјева (Соловјев, 1933, стр. 64–92).

[3] Постоје историјски извори који наводе извесне податке, које потом демантују, као што је то случај нпр. са Псеудо-Цезаријем, који најпре пише да Словени немају поглаваре, а потом да их убијају (Баришић, 1955, стр. 4–5).

[4] О ранијим мишљењима у српској историографији в. Радојчић, 1960, стр. 1–14.

Надаље, Порфирогенит наводи „пошто су два брата наследила од оца власт над Србијом, један од њих преузевши половину народа пребегне Ираклију цару Ромеја“ (Ферјанчић, 1959, стр. 46). Иако кратка, реченица је веома садржајна.

Наведени подаци упућују на то да је постојала јединствена српска држава оличена у власти једног владара. Власт, с обзиром на то да је наследна, указује на постојање династије, односно монархије, а то говори о поодмаклој фази у развоју власти, када владарска функција више није изборна него се наслеђује са оца на сина, односно у овом случају на њих двојицу (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 11–18).[5] О постојању династије код Словена још 60-е године VI века можемо да нађемо податке код Менандра Протектора. Наиме, он наводи Мезамира, Идаризијевог сина, Келагастовог брата, код Анта (Крекић, Томић, стр. 1955, стр. 86). Помен оца, који има два истакнута сина, упућује на закључак о постојању наследне власти. Притом, помен само две генерације, може да упућује да се ова породица скоро уздигла.[6] Ситуација је слична као она коју наводи Порфирогенит. Оба податка сведоче о постојању органа власти и династије.

Друго, наведени подаци сведоче и о томе како се наслеђивао престо. Држава се доживљавала као породично добро тј. владарова својина, па се дели на онолико синова колико је владар имао. Ово правило је забележено и у *Летопису попа Дукљанина*. Тако су нпр. Себеслава наследила два сина близанца, један Разбивој и други Владимир, Прелимира четири сина: Хвалимир, Болеслав, Драгислав и Превлад (Љетопис, 1989, стр. 116, 123) и сл.[7] Према томе, принцип да се држава делила између синова није нешто непознато код Срба. С обзиром на то што је било два сина, држава је подељена на два дела.

Константин Порфирогенит даље каже да су они наследили власт над Србијом, да би потом додао да је један од њих преузео власт над половином народа (Ферјанчић, 1959, стр. 47). То значи да је постајао и други елеменат државности – становништво.

[5] Благојевић је анализом дошао до закључка да је овакав облик власти код Срба био могућ.

[6] Али то није одговор да ли је било других породица које су биле владарске пре њих.

[7] Свакако да ови владари и њихови синови нису историјске личности. Овде се наводе да би потврдили правило које се могло применити ако је постојало више синова наследника власти.

Овде треба обратити пажњу да се власт наслеђује над народом, а не над територијом. Ако је власт добијена над половином народа, онда постаје јасно да је оно што се наслеђује народ, а не територија. Ако је становништво трајно настањено, онда има одређену територију докле се простире власт. У другом случају, ако је субјекат власти народ, а не територија, значи да територија није одређена и да нема трајних насеља. То би даље значило да се Срби баве сточарством. У том случају њихова држава нема трећи део – по Слободану Јовановићу – територију, прецизно и тачно одређену. У наведеном случају, податак упућује да се Срби баве сточарством, немају сталну територију и зато је предмет наслеђивања народ, а не територија.

Благојевић, међутим, у недостатку директних података, користи податке који се односе на Словене који живе у VI веку на левој обали Дунава. Наводи да су они имали стална насеља, јасно одређену територију докле се простирала власт једног владара, па тако наводи појам *Ардаїастова земља*, као доказ. Податак који доноси Симоката о Ардагастовој земљи, који сведочи да су словенске склавиније имале јасно одређену територију, ипак не потврђују да је исто стање морало да буде и код Срба. Споменути Ардагаст је слао своје људе у пљачку на византијску територију. Али када су поход завршили они су се враћали. Дакле, њихов поход није био бесповратан, када оду и да се не врате. Управо у томе је највећа разлика између њих и Срба. Када су се Срби стављали у покрет, кретали у сеобе, селили су и своје породице. Словени са леве обале Дунава, не селе се све до 602. године, већ упадну, опљачкају и врате се. То се објашњава чињеницом што су се бавили земљорадњом и што су имали стална насеља.

Што се пак тиче постојања српске државе, у њу Благојевић не сумња, а као доказ му такође служе словенске склавиније на левој обали Дунава. О њима сазнајемо преко помена њихових владара Даурентија, Ардагаста, Мусокија и Пирагаста, односно по титули коју носи Мусоки, кога извори називају *рексом* [краљем]. О томе да ове склавиније нису биле мале и безначајне сведочи, по Благојевићу, и податак да су Пирагастови војници који су се затекли са њим у бици, побили 1000 византијских војника. При томе, чињеница да Ардагаст сам шаље своју војску, да постоји Ардагастова земља, сведочи о његовој потпуној самосталности. Да су имале и трећи елеменат државности – становништво, сведочи и појам *ūоданици Мусокија* (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 14–16; Ђекић, 2014, стр. 941–947).

Да смо у праву када тврдимо да су земљорадници имали насеља и тачно одређену територију за разлику од сточара сведоче нам и српске средњовековне повеље. Наиме, када се у повељама дарују земљорадници, меропси, наводе се села, али када се наводе власи, наводе се судства, као нпр. у Хиландарској повељи Стефана Немање, или, најчешће, само старешине породица, без навођења где они живе. То је случај са најзначајнијим српским средњовековним повељама: Жичкој (Стефан Првовенчани, 1988, стр. 110–111), Светостефанској (Трифуновић, 2011, II, стр. 84–92), Арханђеловској (Мишић, Голубовић, 2003, стр. 100–109). То је учињено због тога што су власи номади који иду за стадима, мењајући притом место становања и живљења. Управо иста ситуација као и она коју наводи Порфирогенит, када каже да је власт наследио над половином народа, а не над половином територије.

У разрешењу дилеме да ли су Срби били земљорадници или сточари, помаже нам постојање култа вука код Срба. Наиме, средњовековни списи, говорећи о митском српском претку, кажу *Србин јесѿ вук* (Сырку, 1898, стр. 143; Зечевић, 1969, стр. 339–346; Ђекић, 2015, стр. 116–123, 126).[8] Вук је готово безначајан за народ који се бави земљорадњом, али је изузетно важан за оне који живе од сточарства, нарочито за оне који се баве овчарством.[9]

За време владавине тога неименованог брата, Срби су кренули из прапостојбине, било да се она налазила у Полабљу, долини Висле или на тлу данашње Украјине и превалили преко хиљаду и пет стотина километара, а можда и дужи пут. Није могуће да се за тако, релативно кратко време превали толико велико растојање ако се становништво бави земљорадњом.

Према томе, може се закључити да су се Срби бавили сточарством и зато се приликом наслеђивања власти, наслеђивао народ, а не територија. То доказује да у том тренутку територијалност као елеменат државности код Срба не постоји. То што се користи назив Србија је просто стога што је Порфирогенит некако ту држа-

[8] За рукописе у којима се износи ово мишљење сматра се да су бугарског порекла. То мишљење додатно је занимљиво и даје на значају изреченој тврдњи. Наиме, оригинална и преведена библиотека бугарског Златног века, настала у периоду Првог бугарског царства сачувана је добрим делом у српским, а мањим у руским рукописима (Трифуновић, 2001, стр. 6, 10, 96). Дакле, ово дело би настала у период од краја IX до почетка XI века, па би тиме и податак о вуку као митском српском претку био из овог периода.

[9] Постоје подаци да је доминантан облик сточарства код Словена на тлу Бачке и Баната у то време било овчарство, а тек потом говедарство (Трифуновић, 1997, стр. 173–185).

ву морао да назове, па користи тај појам, а не неки други. Односно онај који му је најлогичнији, изведен по имену народа.

Константин Порфирогенит каже и да је један брат пребегао цару Ираклију (Ферјанчић, 1959, стр. 47). Израз *пребећи* користи се само онда ако су браћа била у стању рата, па је један, очигледно поражени, одлучио да потражи савезника у Византији. То би могло да сведочи о тенденцији да се, упркос томе што су браћа поделила владавину над народом, очува државна целина.[10]

Сматра се да је српска заједница морала имати чврсто и стабилно етничко језгро, што јој је омогућило да превали толики велики пут, а да се све то време држи на окупу, да се не распе, затим и солидну, за те прилике државну организацију на челу са кнезом (Благојевић, Медаковић, 2000, стр. 17). Владар је, без сумње, био тај који је окупљао народ око себе, интегришући га око своје личности и својих инсигнија, које је морао имати иако су нам непознате. Оно што Порфирогенит не наводи, а што се намеће само по себи као закључак, јесте да су Срби морали бити бројни и добро војнички организовани да би успели да се пробију и превале толики пут и да стигну на Балкан до Солуна.

Чињеница да су били номади није значила аутоматски да морају да имају и слабу организацију. Доказ за то пружају Авари који су Словенима успевали да се наметну код већих ратних операција као боље и чвршће организована заједница (Ћирковић, 1981, стр. 143).

Не може се рећи колика је бројност Срба који су кренули у сеобу. Не може се ништа рећи ни о томе да ли су се на путу сукобљавали с другим народима и државама и ако јесу, с ким и којим. Може се једино прихватити чињеница коју наводи Константин Порфирогенит – да су у том свом кретању дошли до Солуна (Ферјанчић, 1959, стр. 47). Сматра се да су били насељени као федерати (Ћоровић-Љубинковић, 1972, стр. 81–85). Односно, да су за узврат што им је Ираклије дозволио да се населе, они постали савезници и војници који ратују за царство. Чињеница да је Србима понуђена околина Солуна за насељавање, упућује на претпоставку да је ова област била слабо насељена, у супротном не би била нуђена.

[10] Пример за такав поступак наводи *Летопис попа Дукљанина*. Наиме, краља Себеслава наследила су два сина, Разбивој и Владимир, од којих је сваки добио део државе. Када је Разбивој умро, власт над његовом државом је преузео брат Владимир (*Летопис*, 1989, стр. 116).

Потврда, односно сведочанство о насељавању и постојању Срба у околини Солуна је и топоним Сервија (Скок, 1938, стр. 243–284). Да су међу Словенима који су из околине Солуна пресељавани у Малу Азију били и Срби, сведочи топоним Гордосервон у Витинији у Малој Азији, забележен 680–681. године (Ћирковић, 1981, стр. 146).

Подаци о два топонима који носе српско име – сведоче о снази самосвести тих Срба, који су своје име *срѿско* љубоморно чували кроз векове. Српско име – топоним се очувао чак и онда када су изгубили језик, променили религију примањем хришћанства.

Порфирогенит каже да су се Срби после неког времена одлучили да се врате у своју земљу, а да их је цар отпустио. Они су у повратку прешли Дунав и тада им се обратио стратег Београда (Ферјанчић, 1959, стр. 48–49). Израз да их је цар отпустио би значило да су Срби били у његовој служби. То што су били у његовој служби би посредно значило да државни суверенитет више није био њихов него да је прешао на Византију, а истовремено би био потврда да су били федерати.

Ова сеоба се, по сазнањима која доноси *De administrando imperio*, десила релативно брзо, за време владавине Ираклија. Од Солуна до Београда има 600 километара. Ту раздаљину су опет прешли са породицама, што је такође могуће само ако су номади – сточари.

Коначно Срби су се уз дозволу цара Ираклија населили на западном Балкану (Ферјанчић, 1959, стр. 49). То сигурно указује да је овај простор морао бити слабо насељен, што би могло да упућује на чињеницу да је то било последица ратних дејстава, односно упада разних народа.

Овај простор карактерише раздробљеност рељефа, испресецан је планинама динарског масива, а саме реке чине тешко премостиве препреке, јер праве дубоке кањоне. Између ових планинских масива налазе се плодне котлине различитих величина погодне за живот и насељавање. Управо таква конфигурације терена, односно његова физичка раздробљеност, довела је до тога да Срби више нису могли да остану на окупу (Цвијић, 1987, стр. 31–37).

Живећи на оваквом простору, Срби више нису могли да се баве сточарством, селећи се из једне области у други, нису више могли да буду номади. У томе им је постала главна препрека физичка географија простора који су добили за насељавање. То је даље довело и до промена начина привређивања и живота. Прешли су са сточарства на земљорадњу као на своје главно занимање, а са-

мим тим престали су да живе номадским начином живота и постали седелачко становништво. Помоћ у овом процесу пружили су им већ досељени Словени и староседеоци. То је значило додавање српској државности нови елеменат – територијалност. Тако су створени услови да се српска државност заокружи и да јој се дода и трећи елеменат неопходан за њено постојање.

Срби су почели да се организују у жупе, као територијалне јединице тек након досељавања. Да ли су постојале жупе које су значиле нешто друго, пре досељавања, за ову тему нема значаја. Да ли је обједињавање жупа довело до тога да настану нове српске државе на новим основама или су старе државе изградиле и додале себи нове основе – жупе, није могуће одговорити.

Али када су се у изворима најзад појавили подаци о Србији половином IX века, српска држава била је значајно променила своју државност. Наиме, опет је један владар, кнез Властимир имао више синова – не два као онај у прапостојбини, већ три – Мутимира, Стројимира и Гојника. Упркос томе, држава се није поделила. Постојао је принцип секундогенитуре: један од браће постао је врховни владар, а остала два удеони владари. То показује да држава више није схватана као породично добро и да је попримила надперсонални карактер, тј. да се одвојила од личности владара, и више није дељена на онолико делова колико је било синова. Један син је наслеђивао власт, а остали су добијали поседе над којима су владали.

Дакле, у периоду од два века дошло је до велике промене у српској државности. Прво, она је добила територијалност, организоване су жупе у оквиру једне државе као мање административно-територијалне целине и држава се више није цепала после смрти владара. Један син је наслеђивао врховну власт, док су му остали били подређени. Тиме је државна целина била обезбеђена и спречен легитимитет у могућем сепаратизму од врховне власти.[11] Навели смо примере из *Летописа попа Дукљанина*, где се након смрти владара делила и територија којом је владао њихов отац на онолико делова колико је имао синова. Као што се може приметити, половином IX века тај принцип у Србији више не по-

[11] Сматра се да се у ово време владар већ ослањао на жупане али на своју дружину тј. оружану пратњу. Док су жупани односно, жупе посведочене у овом веку, оружана пратња није. Посведочена је међутим у Карантанији 820. године, а она постоји и код других народа на овом степену развоја (Ферлуга, 1968, стр. 61–62). Појављују се дакле нови органи власти, који су позитивно деловали на развој државност код Срба у даљем периоду.

стоји. Свакако да је он, иако незабележен код Порфирогенита, морао да постоји. Појавио се када се појавила територијалност код српске средњовековне државе или држава, али нестаје најкасније до половине IX века када је забележен принцип секундогенитуре.

Тако је насељавање на релативно сиромашном тлу западног Балкана, омогућило развој српске државности. Српске државе су добиле територијалност, престале да се цепају након смрти владара и увеле систем секундогенитуре који им је омогућавао да задрже државну целину.

ИЗВОРИ

Барешић, Ф. (1955). Псеудо-Цезарије. У: Г. Острогорски (ур.), *Византијски извори за историју народа Југославије*, том I (стр. 1–6). Београд: Византолошки институт.

Крекић, Б. и Томић, Л. (1955), Менандар. У: Г. Острогорски (ур.), *Византијски извори за историју народа Југославије*, том I (стр. 85–98). Београд: Византолошки институт.

Мишић. С. и Голубовић, Т. (2003). *Светоарханђеловска хрисовуља*. Београд: Историјски институт.

Стефан Провенчани (1988). *Сабрани списи*. Београд: Просвета и Српска књижевна задруга.

Трифуновић, Ђ. (2011). *Повеља краља Милутина манастиру Бањска* (I–II). Београд: Службени гласник, Музеј у Приштини, Центар за очување наслеђа Косова и Метохије – Mnemosyne.

Ферјанчић, Б. (1959). Спис о народима. У: Г. Острогорски (ур.), *Византијски извори за историју народа Југославије*, том II (стр. 9–74). Београд: Византолошки институт.

ЛИТЕРАТУРА

Благојевић, М. и Медаковић, Д. (2000), *Историја српске државности, књига I: Од настанка првих држава до почетка српске националне револуције*. Нови Сад: САНУ огранак у Новом Саду, Беседа, Друштво историчара јужнобачког и сремском округа.

Ђекић, Ђ. (2014). Да ли су склавиније биле државе? *Зборник Матице српске за друштвене науке,* 149 (4), 941–947.

Ђекић, Ђ. (2015). Свет и Срби у свести средњовековних Срба – једно сведочанство. *Antropologija,* 15 (2), 111–131.

Зечевић, С. (1969). Легенда о вучијем пастиру и хромом вуку. *Народно стваралаштво,* 29–32, 339–346.

Јовановић, С. (1990[4]). *О држави: Основи једне правне теорије*. Београд: БИГЗ, Југославијапублик, Српска књижевна задруга,.

Новаковић, Р. (1978). *Одакле су Срби дошли на Балкан*. Београд: Историјски институт.

Скок, П. (1938). Константинова Србица на Бистрици у Грчкој. *Глас САН,* 176, 243–284.

Сырку, П. (1898). Подаци за историју старе српске књижевности. *Летопис Матице српске*, 2, 143.

Радојчић, Н. (1960). Проучавање списа Константина VII Порфирогенита у српској историографији. *Зборник радова Византолошког института,* VI, 1–14.

Соловјев, А. (1933). Појам државе у средњевековној Србији. *Годишњицва Николе Чупића,* 42, 64–92.

Трифуновић, Ђ. (2001). *Ка почецима српске писмености*. Београд: Откровење.

Трифуновић, С. (1997). Словенска насеља V–VIII века у Бачкој и Банату. *Труды VI Международного Конгресса славянской археологии. Том 1: Проблемы славянской археологии* (с. 173–185). Москва.

Ћирковић, С. (1981). Образовање српске државе. У: С. Ћирковић (ур.), *Историја српског народа,* књ. I (141–155). Београд: Српска књижевна задруга.

Ћирковић, С. (1981). Осамостаљивање и успон Дукље. У: С. Ћирковић (ур.), *Историја српског народа,* књ. I (182–196). Београд: Српска књижевна задруга.

Ђоровић-Љубинковић, М. (1972). Односи Словена централних области Балкана и Византије од VII до X века. *Materijali* , 9, 81–100.

Ферјанчић, Б. (1996). Долазак Хрвата и Срба на Балканско полуострво: (осврт на новија тумачења), *Зборник радова Византолошког института,* XXXV, 117–154.

Ферулуга, Ј. (1968). Византија и постанак најранијих јужнословенских држава. *Зборник радова Византолошког института,* XI, 55–65.

Цвијић, Ј. (1987[3]). Балканско полуострво. Београд: САНУ, Књижевне новине, Завод за уџбенике и наставна средства, БИГЗ.

ĐORĐE N. ĐEKIĆ
UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF PHILOSOPHY

SUMMARY

THE OLDEST ELEMENTS OF THE SERBIAN STATEHOOD

Starting from the Constantine VII Porphyrogenitus' work *De Administrando Imperio*, where he wrote that after the death of a Serbian archon, the rule over the people was shared between his two sons, it is assumed that the Serbs were then a nomadic, animal herding people, not farmers, so that they lacked a territory as the third element of statehood. The assumption is backed by the fact that the mythical Serbian ancestor was the wolf, which was possible only if they were animal herders and not farmers. From their ancient homeland to Thessaloniki, Serbs covered a vast distance, which was also possible only if they were nomads. Since they did not like the lands around Thessaloniki, they came all the way to Belgrade, a distance of more than 600 kilometres, which was also possible only if they were a nomadic people and not farmers.

Granted by Heraclius, the Serbs settled in the western Balkans and as they could not continue their nomadic way of life due to the geography of the region, they had to settle there permanently, which made them turn to farming. This way, the Serbian states obtained the third element of statehood – a territory. Furthermore, by the mid-9th century, the state ceased to be divided by the number of sons, and one son was now a supreme ruler, whilst the others were his subjects. A principle of the second-born was established.

KEYWORDS: immigration of Serbs, animal herding, wolf cult, territory as an element of statehood, second-born principle.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално Међународна 4.0 (CC BY-NC 4.0 | https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).
This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial International 4.0 licence (CC BY-NC 4.0 | https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).